

1. Kjell Askildsen: Græshoppen

Teksten er fra novellesamlingen Hundene i Thessaloniki (2002). Kjell Askildsen (f. 1929) er norsk forfatter.

Maria kom med en bemærkning om ham i de andres påhør som han fandt urimelig og som gjorde ham temmelig opbragt. Han gjorde sit yderste for at virke uberørt, men da gæsterne var gået og Maria sagde at hun var træt, åbnede han endnu en flaske vin og lagde en brændeknude i pejsen. Skal du ikke i seng? sagde hun.
5 Han svarede at han ikke var træt og at han havde lyst til et glas mere. Hun så på ham. Der er også en dag i morgen, sagde hun. Jeg er klar over det, sagde han, og det var det eneste tilløb til aggression han fik givet udtryk for.

Han blev siddende en times tid. Han drak to glas vin. Så tog han flasken med sig ud i køkkenet og tømte det meste af den ud i vasken. Han bar flasken ind igen
10 og stillede den ved siden af det tomme glas.

Den næste dag vågnede han sent og alene. Han stod op med det samme. Huset var tomt, men der var dækket op til morgenmad – kun til ham. Kaffen i termokanden var lunken. Han drak to kopper. Søndagsavisen lå ved siden af tallerkenen. Han tog den og gik ud på verandaen. Maria lå på knæ i køkkenhaven, næsten
15 skjult bag georginerne; han lod som om han ikke så hende og satte sig med ryggen til. Han slog avisen op og sad og så hen over kanten af den: nogle trætoppe, en matblå himmel. Sådan sad han indtil han hørte skridt på gruset og hendes stemme bag sin ryg: Godmorgen. Han sænkede avisen og så på hende. Godmorgen, sagde han. Hun trak havehandskerne af og kom op ad trappen. Du sov så godt, sagde
20 hun, jeg ville ikke vække dig. Blev du siddende længe? Et par timer, sagde han. Så længe? sagde hun. Han foldede avisen sammen, svarede ikke, så sagde han: Jeg tænkte på at tage hen og besøge far. Men Vera kommer jo til middag, sagde hun. Jeg er tilbage inden da, sagde han. Det når du ikke, sagde hun. Så kan vi vel spise en time senere, sagde han. Bare fordi du pludselig får den ide at besøge din far?
25 Han svarede ikke. Hun gik indenfor. Han rejste sig og gik efter hende for at hente sin jakke. Du har jo ikke spist, sagde hun. Jeg er ikke sulten, sagde han. Han mødte hendes blik; hun mønstrede ham. Hvad er der i vejen med dig, sagde hun. Ikke noget, sagde han.

Da han lidt efter kørte ud af byen i retning af R., følte han sig et øjeblik næsten
30 overmodig, og han tænkte: Jeg gør hvad jeg vil.

Da han var nået halvvejs til R., drejede han af fra hovedvejen og kørte ned mod bunden af Bufjorden¹. Der lå en lille udendørs café, og han købte to stykker smørrebrød og kaffe. Han sad under et træ og så ud over fjorden. Han røg en cigaret. Af og til så han på uret. Han røg to cigaretter til, så rejste han sig og gik langsomt
35 tilbage til bilen.

Han kørte den samme vej tilbage, og han kom hjem før de havde sat sig til bords. Maria spurgte hvordan hans far havde det, og han sagde: Han genkendte mig ikke. Vera sagde at det måtte gøre ondt at se sin far så fuldkommen hjælpeløs. Han nikkede. De satte sig til bords. Han skænkede rødvin. De spiste oksesteg. De
40 talte om dagligdags ting, han deltog indimellem med et samtykkende ja og nej;

¹ *Bufjorden*: en lille fjord i det sydlige Norge.

han havde ofte tankerne andre steder, men sørgede hele tiden for at vinglassene ikke var tomme. Og da Maria hen mod slutningen af måltidet ville høre mere om hans fars tilstand, kolliderede spørgsmålet med en aggressiv tanke han netop havde gjort sig, og han svarede, uoverlagt afvisende: Det er svært så interesseret du
45 pludselig er blevet i far. Der blev helt stille. Så sagde Vera stilfærdigt: Det var ikke pænt sagt, Jakob. Nej, svarede han, næsten lige så stilfærdigt, men det har du ikke noget med at gøre. Han greb glasset, hans hånd skælvede. Nu tror jeg du bliver nødt til at forklare dig, sagde Maria. Han svarede ikke. Jeg ved ikke hvad jeg skal tro, sagde hun. Han lænede sig tilbage i stolen og så på hende. Han sagde: Far har
50 det godt. Han ved ikke længere hvad der foregår, og hvis plejerne er søde mod ham, er der ingen der kan gøre ham noget ondt. Så han har det altså godt. Igen blev der stille et stykke tid, så sagde Maria: Det kunne du vel have sagt med det samme. Der er meget som kunne være blevet sagt med det samme, sagde han. Nej, sagde hun, nu bliver du da helt umulig. Hun rejste sig og begyndte at tage af bordet, og da Vera også rejste sig, sagde hun: Nej, nej, bliv bare siddende. Jakob så at Vera tøvede, så tog hun grøntsagsfadet og sovsekanden og gik efter Maria ud i køkkenet. Jakob skænkede vin i sit glas, så rejste han sig, tog glasset med sig og gik ud på verandaen. Han røg en cigaret, så røg han en til. Glasset blev tomt. Vera kom ud. Hun satte sig. Sikke en sommer, sagde hun. Ja, sagde han. Men egentlig,
60 sagde hun, er august en ret ... der er noget vemodigt ved den, synes du ikke, det er ligesom afslutningen på noget. Han så på hende, svarede ikke. Da jeg var barn, sagde hun, forbandt jeg altid august, især aftenerne, med græshopper, deres sang, jeg synes den var så køn. Nu er der ingen græshopper mere. Er der ikke? sagde han. Nej, sagde hun. Han så på hende; hun sad med bøjet hoved og pillede ved en
65 negl. Han sagde: Vil du have lidt vin? Ja tak, sagde hun. Han gik ind og hentede en flaske og et glas. Maria var der ikke. Vera sad i den samme stilling, ligesom hensunket i noget, og da han havde hældt op i hendes glas, og i sit eget, og et øjeblik blev stående og så ned på hende, for der en varme gennem ham, pludseligt, som et stød, og han sagde: Hvor er du pæn. Jeg? Sagde hun. Han svarede ikke, satte sig ned. Der var helt stille et stykke tid, også inden i ham. Så sagde hun: Det er
70 længe siden at nogen har sagt dét. Må jeg få en cigaret? Han rakte pakken frem mod hende. Jeg vidste ikke at du røg, sagde han. Nej, sagde hun, jeg er holdt op. Han gav hende ild. Maria sagde fra døråbningen: Jamen Vera dog. Ja, ikke også, sagde Vera. Er det Jakob der har forført dig? Vera så på Jakob og sagde: Ja, på en
75 måde. Men det var mig selv der besluttede at falde. Maria kom ud på verandaen, trak en stol hen til bordet og satte sig. Jakob spurgte om han skulle hente et glas til hende, han følte sig let og fri. Han hentede det og skænkede for hende. Vera blæste røgringe. Se, sagde hun, jeg kan stadigvæk. Du leger med ilden, sagde Maria, Ja, sagde Vera, jeg havde næsten glemt hvor godt det er. Der kan du se, sagde Maria.
80 Vera blæste nye ringe op i den næsten stillestående luft. Nu får du afprøvet din viljestyrke, sagde Maria. Vil du ikke være så venlig, sagde Vera. Hun så på Jakob og tilføjede: Maria har aldrig vænnet sig helt af med at være storesøster. Det kan jeg høre, sagde han. Sludder, sagde Maria. Maria leger ikke med ilden, sagde Jakob. Åh, det gør hun nu nok, sagde Vera, ikke også, Maria? Det gør alle. Maria
85 nippede til sit glas. Det er da muligt, sagde hun, men jeg undgår at brænde mig. Jakob lo. Maria så på ham. Vera slukkede cigaretten. Det er lummert, sagde

Maria. Ja, sagde Vera. Tænk hvis der ville komme et rigtigt tordenvejr. Og et lyn der slog ned i det grimme hus dér. Jamen Vera, sagde Maria. Jakob lo. Syntes du det var morsomt? sagde Maria. Ja, sagde Jakob, det var derfor jeg lo. Der var helt
90 stille, længe, så rejste Maria sig op. Hun blev stående lidt, så gik hun hen til trappen og ned i haven. Sig noget, sagde Vera. Han svarede ikke. Han skænkede vin i hendes glas. Jeg bliver fuld, sagde hun. Hvorfor ikke, sagde han, det er det vin er til for. Jeg tror jeg går, sagde hun. Jeg ville ønske du blev, sagde han. Jeg bliver bare slem, sagde hun. Så bliv det, sagde han. Slem pige, sagde hun og så på ham.
95 Han tog blikket til sig, men mærkede at hun blev ved med at se på ham. Blev du bange, sagde hun. Ikke bange, sagde han. Hvad så, sagde hun. Maria kom hen over græsset. Gulerødderne står og støder mod hinanden, sagde hun. Støder mod? sagde Jakob. Der skal tyndes ud, sagde hun. Hun kom op ad trappen og lagde tre små tomater på bordet. Smag hvor gode de er, sagde hun. Vera tog en. Jeg tror også jeg
100 vil finde mig en mand med have, sagde hun. Ja, hvorfor ikke? sagde Maria. Og sådan en veranda som den her, sagde Vera, hvor man kan sidde selv når det regner. Vi sidder her aldrig når det regner, sagde Maria. Det gør vi da, sagde Jakob. Jeg sidder her tit når det regner. Det gør du vel nok ikke, sagde Maria. Vel gør jeg så, sagde Jakob. Jeg ville i hvert fald have siddet her, sagde Vera. Hun stak tomaten i munden. Sammen med min mand, sagde hun. Hvad for en mand? sagde Maria.
105 Ham med have og veranda, sagde Vera. Du er fuld, sagde Maria. Jeg laver lidt kaffe, sagde Maria. Hun gik ind. Vera tog en stor slurk af sit vinglas. Kaffe! sagde hun. Jakob fyldte hendes glas. Tak, sagde hun. Og så en cigaret, hvis du har. Hun fik en, og han gav hende ild. Er det rigtigt du sidder her i regnvejr? sagde hun. Det
110 er sket, sagde han, men det er længe siden nu. Så var det altså ikke sandt, sagde hun. Nej, sagde han, men det har Maria ingen forudsætninger for at vide. Men du beskyldte hende for at lyve, sagde hun. Ikke mere end hun beskyldte mig for at lyve ved at sige at jeg ikke har siddet her. Men det passer jo, sagde Vera. Ja, men det ved hun ikke. Måske ved hun det fordi hun kender dig, sagde Vera. Hun kender mig ikke, sagde Jakob. Maria kom ud og stillede tre kopper fra sig. Hun så på Vera, men sagde ikke noget. Hun gik ind igen. Stakkels Maria, sagde Vera. Jakob svarede ikke. Jeg drikker en kop og så går jeg, sagde hun. Han svarede ikke. Hun slukkede smøgen. Maria kom med kaffen, skænkede op i kopperne og satte sig. Jakob rejste sig og gik ind i stuen, gennem entreen og ud på vejen; der stod han
120 lidt, så gik han ind mod centrum.

Han kom hjem to timer senere. Vera og Maria sad i stuen; de havde endnu ikke tændt lys. Der er du, sagde Maria. Ja, sagde han. Vi sad lige og spekulerede på, hvor du blev af, sagde Maria. Jeg skulle købe smøger, sagde han. Der var helt stille et øjeblik, så sagde han: Det bliver overskyet. Ja, sagde Maria, vi så det. Vi hørte en græshoppe, sagde Vera. Ja så? sagde Jakob. Han så på hende; hun tog blikket til sig. Han tog cigaretpakken op af lommen. Vil du have en? sagde han. Nej tak, sagde Vera, jeg er holdt op igen. Han tændte en til sig selv. Vil nogen have øl? sagde han. Det ville de ikke. Han gik ud i køkkenet og hentede en flaske, tog et glas, kom tilbage, satte sig. Ingen sagde noget. Nej, nu må jeg se at komme hjem, sagde
130 Vera. Du kan da blive her i nat, sagde Maria. Tak, men, sagde Vera. Der er jo ikke nogen der venter på dig, sagde Maria. Nej, for den sags skyld, sagde Vera. Der er ikke nogen der venter på mig. Du får det til at lyde som om det er synd for mig.

Pjat, sagde Maria, det er da ikke synd for dig, hvorfor skulle det være synd for dig. Nej, det er jo det jeg siger, sagde Vera, så lad være med at spørge om jeg vil blive
135 fordi der ikke er nogen der venter på mig. Jeg kunne vel være blevet selv om der var nogen der ventede på mig. Ja, selvfølgelig, sagde Maria. Vera rejste sig. Går du? sagde Maria. Jeg skal på toilettet, sagde Vera. Jakob fulgte hende med øjnene. Hvor er hun dog vanskelig, sagde Maria. Jakob svarede ikke. Maria rejste sig og tændte standerlampen. Og du forsvandt bare, sagde hun. Han svarede ikke. Hun
140 stod ved siden af den tændte lampe; han så ikke på hende. Han hørte at hun trak vejret hurtigt og tungt, så sagde hun: Jeg kan snart ikke holde det her ud mere. Nej vel, sagde han. Er det alt hvad du har at sige, sagde hun. Han svarede ikke. Åh gud, sagde hun. Jakob hørte Veras skridt på trappen. Maria slukkede lampen og satte sig. Det blev næsten mørkt. Vera kom ind i stuen og gik hen til den åbne
145 verandadør, hun blev stående og så ud. Jakob rejste sig. Det er bedst at jeg går før det begynder at regne, sagde Vera. Jakob gik gennem entreen og ind i gæsteværelset. Han lukkede døren. Sengen var redt op. Han blev stående i nogle sekunder og så på den, og han mærkede at det sitrede i kroppen. Så gik han hen til vinduet. Skydækket var kommet helt tæt på; det delte himlen i to. Han trak en stol hen til sig.
150 Han sad med albuerne støttet mod vindueskarmen og så ud i tussmørket. Lidt efter hørte han lave stemmer fra entreen, så gik hoveddøren, så blev der stille. Han rørte sig ikke. Pludselig strøg en vind gennem løvet på træet uden for vinduet, og nogle øjeblikke senere kom regnen. Hun nåede det ikke, tænkte han. Han forsøgte at opfange lyde fra huset, men hørte kun regnen. Det var blevet næsten helt mørkt.
155 Så blev der med ét helt lyst, og nogle sekunder senere hørtes en fjern torden. Nu bliver Maria bange, tænkte han. Der kom flere lyn og mere torden; han talte sekunderne; intervallerne blev kortere og kortere. Nu er hun bange, tænkte han. Han rejste sig og gik hen til døren, åbnede den på klem og lyttede. Han blev stående sådan et sekund, så gik han gennem entreen og ind i stuen. Maria var der ikke.
160 Han gik ud igen og op ad trappen, ind i soveværelset. Hun lå med dynen over hovedet. Maria, sagde han. Hun slog dynen til side. Hun var fuldt påklædt. Jeg har været så bange, sagde hun. Der er ikke noget at være bange for, sagde han. Jeg troede du var gået, sagde hun. Han gik hen til vinduet. Lad være med at stå dér, sagde hun, vil du ikke nok? Han så hendes spejlbillede i ruden. Det er ikke farligt,
165 sagde han, vi har lynafleder. Jeg ved det, sagde hun, men jeg er alligevel bange, og jeg bliver endnu mere bange når du står dér. Han tog et par skridt tilbage; han kunne stadig se hende. Hun stod ud af sengen. Det er vist overstået nu, sagde han. Jeg troede du var gået, sagde hun. Hvor skulle jeg være gået hen, sagde han.